

La Cueva la Trapa (Uviéu – Asturias)

Xesús Fernando Manteca
Grupu d'Espeleoloxía Gorfolí – Asturias

Data: 15/10/97

ASITIAMIENU.

La Cueva la Trapa asitiase a la vera'l pueblu de Puertu, perteneciente al Conceyu d'Uviéu. Ábrese la so boca nel fondu d'un fuexu al que llégase al traviés d'un colláu de cota 275 m.s.n.m., donde fina una caleya asfaltada que xube dende Puertu. El fuexu La Trapa ta llendáu pol Picu la Coruxera (554 m.s.n.m.), El Robléu (499 m.s.n.m.) y El Collaín (372 m.s.n.m.), que separa esti fuexu del fuexón del Bó.

Les cordenaes, sigún la fueya 52-II, Probaza, escala 1/25.000, del Mapa Topográfico Nacional son:

X= 261.080 Y= 4.799.160 Z= 248 m.s.n.m.

HISTORIA.

La Cueva La Trapa ye perconocía pela xente la rodiada, que tienen visitao de siguió la entrada la cueva. Esta foi usada durante la Guerra Civil como abellugu escontra l'aviación fascista. Cuerre tamién la hestoria de que nesta cueva foren asesinaes delles persones na posguerra, magar qu'esti niciu habría que confirmalo.

Atópense ente los sedimentos de la terraza la entrada resclavos oséos de venáu, lo que mos fai camentar un usu anterior d'esta cueva como posible abellu prehistóricu.

Una hestoria que mos llamó l'atención foi la que recoyó J. Lusarreta, del C.D.Espeleolóxico San Gregorio (Uviéu). Esta contó-yla un paisanu pervieyu nel añu 1983 y faló-y que'l nome la cueva ye'l de la *Cueva L'Atrapa*. Que fai munchos años faciense ellí romeries y folixes y que los mozos escorrién a les moces fasta la cueva y que ellí *atrapábenles*. ¿Ye esto un resclavu d'un vezu antiguu?. ¿Ye quiciabes lo que quedaba de lo que falaba Estrabón, de que los Ástures casábense al mou de los Griegos?.

Dende'l puntu de vista espeleolóxicu, la cueva foi visitada por dellos grupos asturianos nos años 60 y esplorada pol Grupo Universitario de Montaña y el Grupo de Montaña Torreblanca ente 1969 y 1971.

Nos años 80 y primeros 90 les visites sucediéronse pero nun aportaron un res, a nun ser una perimportante degradación de la cavidá, anguaño posiblemente superada.

DESCRIPCION DE LA CUEVA LA TRAPA.

Yá qu'hubo un intentu de topografía d'esta cavidá nos primeros años 70 asoleyáu nel númberu 8 de la revista «*Espeleología Asturiana*», vamos respetar no posible los nomes daos a les galeríes polos primeros topógrafos. Sólo aclarar equí un conceutu: la cavidá ta fecha pela mecedura de dos ríos nidiamente estremaos, el que se desume un poco enantes de la entrada la Cueva la Trapa y que nós nomamos como Ríu la Trapa, y el que esparez nel averáu fuexu de Bó, na cueva del mesmu nome y que nomamos Ríu'l Bó. Esti caberu ye'l que fai la galería fondera del ríu y ye lo principal de la cueva.

1.- Galería d'Entrada.

Ábrese dende la boca fasta'l primer pozu. Entama en forma de sala de 17 x 9 m. na so parte más ancha. El suelu ye en rampla cubiertu por costeros, sacantes una plataforma de tierra sedimentao onde podría haber resclavos d'habitación antigua. Baxando pela sala apruz una

galería con menos costeros en suelo y menguando la inclinación de la rampla. El techu ye enforma altu pero baxa a midia que se percuerre la galería. Cuando medra el regatu que se desume enantes la boca la cueva, entra per ésta y esperez pela galería anterior al pozu anantia mencionáu. Esta ye la Galería'l Caracol ó Galeria T.B. Nel techu de la Galería d'Entrada ábrese tamién la Galería Cimera ó Galeria Alta.

2.- Galería Cimera ó Galería Superior.

Magar que tien varios empates cola Galería d'Entrada, el principal ye'l conociu como Pasu l'Embrazada ó Pasu Termópilas, como asina lu nomaben los primeros exploradores. Esti ye un pasu estrenchu pero fácil de pasar. Dende equí, y sortiando dellos pozos qu'empaten cola Galería'l Caracol, la Galería'l Polvu y la Galeria los Pozos, salimos pela drecha a la Sala'l Techu Planu ó Sala Torreblanca. Tirando a la manzorga damos a un meandru que desemboca nún corredor ampliu qu'asoma a la Sala d'Entrada.

La Sala'l Techu Planu ye grande con sable en suelo y el techu cubiertu de pintaes. Esto facilítalo el que seya lisu dafecho. Nesta sala ye onde s'asitien los campamentos soterraños nes visites a la cavidá. A la manzorga la sala hai un pozu de 2 m. qu'empata cola Galería'l Polvu y la Galeria los Pozos.

La galería continúa per un requexu coles parees cubiertes de crinoideos. Equí l'anchor de galería ye de 2,5 m. y l'altura de casi 4 m., enanchando darréu pa facer una sala entá mayor que l'anterior. El techu tamién ye planu, pero'l suelo desperez nuna fondigonada, asina que pa cruciar la sala hai que facelo pel llau cimera manzorgu, arrodianu'l esgoladeru. Haza'l esgoladeru cai bayura sable que ta depositada nos llaos de la sala. Al estremu la sala aprucen costeros pergrandes. Una colada zarra la sala, pero dexa seguir la galería a travies d'un estrenchu pasu ente formaciones pel qu'hai de xubir. Dempués, arrodiamos un fuexu con un pozu de 6 m.f. nel so fondu. Amiyando esti pozu atópase un fonderu charcu d'agua con abondes estalactites. Tres arrodianu esta fondigonada, hai que facer un pasu colgáu a la manzorga ente formaciones, p'algamar una rampla con repla asgaya dientro d'otra sala. Equí abonden les estalactites nel techu y la humedanza, escontra les otre sales. Hay dos galerías posibles: una, de techu baxu que sal a la manzorga y que dempués de camudase nún estrenchu llaminador, acaba cerrando a los pocos metros; y una rampla de repla que da pasu a dos galerías pequeños de presión. Una d'elles termina nel fondu d'un pozu de 15 m. y la otra nún meandru nel fondu d'un pozu de 10 m con dalgunas formaciones y colaes. Equí termina la Galería Cimera.

3.- Galería'l Caracol ó Galería T.B.

Entama na Galería d'Entrada, nel suelo la galería, a la manzorga, onde s'abre un pequeñu furacu mediu tapáu por costeros de medianu tamaño. La galería ye un meandru de menos d'un metru d'anchor que baxa rápidamente, tando interrumpidu per un pozu de 8 m.f. Nel fondu apruz l'agua, yá que per esta galería cuerre l'agua que se desume nos sumidorios averaos a la entrada la cueva cuando xorrez el regatu del fuexu La Trapa. La galería baxa fuertemente fasta una sala de medianu tamaño onde hai dalgunos ramales estrechos. Dempués, hai un pasu estrenchu col suelo horizontal, con un charcu d'agua siguiu de dellos gours escalonaos. La galería enancha y dempués ciega por barru nún llugar que furrula como sumidoriu. Hai equí tamién abondos restos orgánicos.

4.- Galeria'l Polvu.

Dempués de baxar el pozu de 2,5 m. onde fina la Galería d'Entrada, atopamos a la manzorga un destrepe que da pasu a un estrenchu conductu que baxa en rampla. Hai un enanchamientu y dempués la galería continúa per un tubu a presión ascendente que da a una sala de techu altu. Al traviés d'un furacu en techu comunicase la sala cola Galería los Pozos. Esta galería ye muncho seca, tando'l suelo cubiertu de sable asgaya.

5.- Galería los Pozos ó del G.U.M.

Ye esta galería, amás de la Galería Cimera y el Ríu'l Bó, l'exce cimera de la cueva. Ta torgada por dellos pozos y axunta la fastera cimera fósil cola fastera fondera activa. Entama nel fondu'l pozu 2,5 m.f. al final de la Galería d'Entrada. Equí entama tamién la Galería'l Polvu y hai delles resquebres qu'enllacen cola Galería Cimera y col final de la Galería'l Polvu mediante un pozu de 9 m.f.

La continuación dende esti puntu ye una esquilada de 3 m. y dempués la galería estrechase y amiya fasta alcontrar un pozu de 5 m.f. El pozu enancha la galería pero dempués vuelve a estrechase y sigue baxando pasu ente pasu fasta topar una gatera descendente con un pocín de 2 m.f. Equí hai en suelu repla asgaya y el meandru fai ángulos de 90 ° llegando a la estrecha cabecera d'un pozu de 3,5 m.f. Na cabecera aparez un caudal d'agua que vien del Ríu la Trapa y que funciona nidiamente nes xorrecies. Tanto esti pasu como la estrechez anterior yeren enantes más estreches, pero foron destorgaes nel rescate nel añu 1995.

De siguió al pozu nomáu caberamente, hai otu pozu de 6 m.f. de seición redonda, con resclavos d'erosión activa nel fondu. La galería continúa con techu altu, pero estrecha al nivel del suelu fasta abrise un furacu que da al pozu de 11,5 m.f. Unos metros más allá, na galería alcontramos una cabecera más afayadiza. A los pocos metros d'amiyar atopamos una repisa con una poza d'agua y a partir d'equí entamen na pareia unos tubos d'órganu que mos acompañen fasta'l fondu'l pozu, onde abre otu pozu de 9 m.f., de seición de meandru esfondáu. Algamamos nel fondu la Sala los Pozos de les Sales Fonderes.

6.- Galería la Bandera.

Comunica la Sala los Pozos cola Sala Fondera. Entama na metá del pozu de 9 m.f. que da a la Sala los Pozos. Al escomenciar la galería vemos nidiamente una bandera colgada de la pareia. Ye estrecha, con curves y pocinos fasta atopar un pozu de 10 m. Nel fondu hai una sala de medianes dimensiones qu'amiya fasta la Sala Fondera.

7.- Sales Fonderes.

Nel fondu'l pozu 9 m.f de la Galería los Pozos tan les Sales Fonderes. Posámonos na Sala los Pozos y dexamos a la manzorga una rampla pela que cuerre'l agua que nos moyó nos pozos. Tres la rampla, una galería llega fasta la Sala Cimera en metá d'una fondigonada que ocupa parte de la sala.

A la mandrecha atopamos agua que cuerre dende la Sala Cimera y que ye la que se desume na entrada la cueva, faciendo'l Ríu la Trapa. La Sala Cimera ye una gran rampla de costeros mal afitaos que fina nel fondu d'una gran chimenea pela qu'aporta l'agua. Siguiendo el cursu'l Ríu La Trapa baxamos a la Sala Fondera, que ye la de mayores dimensiones de la cueva, magar que ta dixebrada en dos fasteres por dellos costeros, una más baxa que la otra. L'agua desparez per una galería estrecha de la fastera baxa, qu'al poco camúdase nuna gatera que fina impenetrable. Nesta fastera fondera de la sala entama tamién la Galería'l Ríu.

Na fastera cimera de la sala, tres d'un costeru con una resquebra nidia que lu separa en dos, entama la Galería'l Brillu, que ye'l camín más afayadizu p'allegase al Ríu'l Bó.

8.- Galería de la Sala Fondera al Ríu.

Entama na fastera baxa de la Sala Fondera en forma de meandru cola roca de les paredes perfrañada. Un pozu de 3 m.f. que cai enriba d'una saluca da pasu a una llarga gatera mediu inundada que sal al Ríu'l Bó embaxu d'una colada. Hai que tar sollertes con esta galería yá que con un poco que xorrezca l'agua esta gatera somórguise.

9.- Galería'l Brillu.

Entama tamién na Sala Fondera pero na so fastera cimera, tres d'un costeru partíu. La galería escomencija horizontal, ancha, col techu baxu que nun permite caleyar de pié. El suelu ye de

barru aplacháu, coles parés tapecíes por dalgunes colaes. Dempués, la galería estréchase un poco y abonden les colaes y les formaciones, amás d'apruvir agua y charcos en suelu. Cuenten los vieyos esploradores qu'esti tramu foi'l que-y dió nome a la galería polos rellumos que daba la calcita al ser allumada. A la fin d'esti tramu, unos destrepes a la mandrecha con dellos charcos y más repla aporten a una galería rampliega con estalactites, onde ta la estrecha cabecera d'un ampliu pozu de 7 m.f. qu'aporta al Ríu'l Bó. Unos metros ríu abaxu apaez la Galería de la Sala Fondera al Ríu.

10.- Ríu'l Bó.

La galería pela que cuerre'l Ríu'l Bó calterízase pola so simplicidá. Ye un conductu cenciellu de cuasi un kilómetru, ensin ramales y con un desnivel suave. Tien dos pequeños remexones y dalguna fastera ú l'agua embálsase en banzaos medianos. La seición ye cómoda, unos 3 m. d'anchor por 5 m. d'altor en dalgunos tramos.

La galería puede dixebrase en dos tramos. El primeru, Ríu Arriba, ye un conductu onde abonda'l sable pola mor de la poca velocidá que tien l'agua nesta galería. Amás, un par de ducks, torguen el cómodu caleyar pela galería, qu'en dalgunos momentos tien un altor considerable. L'arcilla tapez les parés dende'l suelu fasta'l techu, que s'amuesa llimpiu de concreiciones. Un sifón col suelu arcilloso, el Sifón Cimeru, zarra la galería tres de 120 m. de desendolcu. Na poza'l sifón atópense abondos restos de maera que camentamos ha traelos l'agua dende la Cueva'l Bó.

Ríu Abaxu, el pasaxe tien una fisonomía estremada. A la escontra l'otru tramu, onde la galería ye más ancha qu'alta, equí atopamos un meandru con terraces cimere abandonaes.

Nún primer tramu abonden les formaciones, destacando la estalagmitona de la Sala'l Tetón, y les colaes que colinguen dende les terraces cimere de la galería, fasta atopar un pequeñu saltu d'agua, un remexón de 1,5 mts. de desnivel. Dempués, les terrazas van desapareciendo fasta que la galería camuda a un meandru ampliu de dellos metros d'altor. L'agua al correr ocupa tol suelu la galería, pero ensin llegar enxamás a más de 20 cm. de fondura. Nún de los requexos dexamos a la mandrecha un tramu de galería abandonáu que ta 50 cm. penriba el suelu d'anguañu (Oxbow). El conductu sigue asina unos 100 m. más fasta que lu torga un remexón de 4 mts. d'altor, pel que tomba tol caudal de l'agua. A la manzorga d'esti remexón vemos un requexu abandonáu con abondo sable.

Tres de baxar el saltu d'agua, qu'en condiciones normales nun fai falta poner cuerda, el techu la galería baxa fasta quedar a pocos centímetros de la superficie l'agua, faciendo un duck que cuando xorrez el ríu camúdase nún sifón. A los pocos metros, la galería vuelve llevar y aprucen otra vuelta les colaes nes parés, pero les dimensiones son menores que nel tramu anterior. Otru duck, esti enforma más llargu, da pasu otra vuelta a un meandru grande con concreiciones y coles parés tapecíes per una capa prieta, qu'atalantamos pudiere ser polvu de carbón. El meandru enánchase nuna sala con abondos costeros que dexen pasar l'agua perbaxu d'ellos. Unes decenes de metros más p'alantre améstase un remexón d'agua pela mandrecha, que camentamos vien de la Cueva los Palombinos. Dempués, el calce corta una resquebra perpendicular a la direición de la galería, faciendo un pequeñu saltu y embalsando l'agua con una fondura de 1,5 mts. L'agua cuerre agora per un meandru con más espeleotemes fasta un pequeñu saltín de non más de 20 cm. Equí l'agua ta quieto y veyao, la fondura ye grande y les formaciones avérense a l'agua fasta llegar a somorguiase. Ye'l Sifón Fonderu, a -143 m. de fondura. Los nuegos cálculos dícenmos que tamos al altor del Ríu Nalón, 105 m.s.n.m. Mirar de somorguiase nesti sifón ye un viaxe a nenguna parte.